22/05/2019

Die Welt: “Η κατάρα των πολεμικών αποζημιώσεων”

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

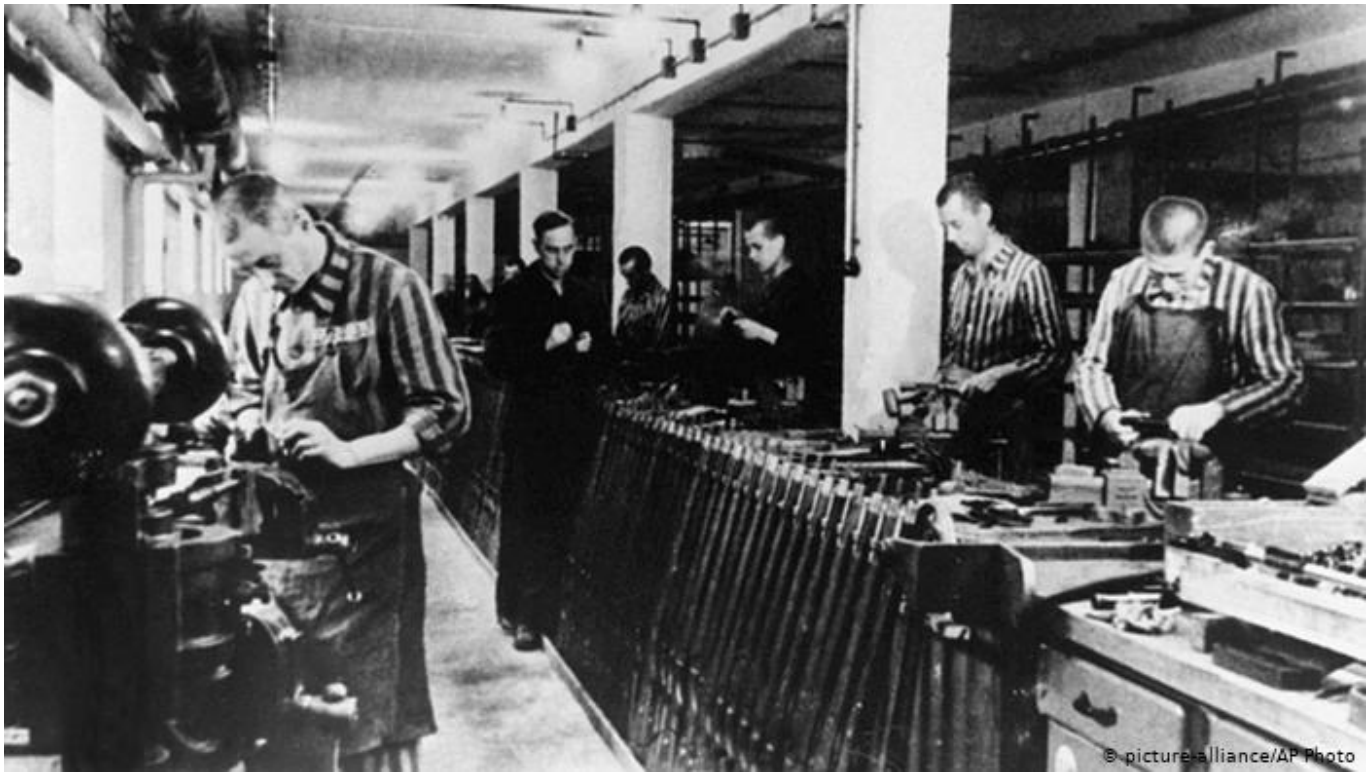

Εκτός από τους Έλληνες, πολεμικές επανορθώσεις από τη Γερμανία διεκδικούν και οι Πολωνοί, προσεχώς ίσως και οι χώρες της Βαλτικής. Η εφημερίδα Die Welt επιμένει ότι δεν πρέπει να δοθούν αποζημιώσεις.

“Η κατάρα των αποζημιώσεων” επιγράφεται εκτενές άρθρο στην εφημερίδα του Βερολίνου, το οποίο ξεκινά με τη διαπίστωση ότι “η Ελλάδα, η Πολωνία και τώρα και οι χώρες της Βαλτικής απαιτούν τεράστιες αποζημιώσεις από τη Γερμανία. Οι συνέπειες θα ήταν δραματικές”. Ο αρθρογράφος ξεκαθαρίζει εξ’ αρχής ότι είναι αντίθετος με την πληρωμή των επανορθώσεων. Η αιτιολόγησή του: “Όποιος προκαλεί μία ζημία πρέπει να καταβάλει αποζημίωση. Αυτό ισχύει σε κάθε κράτος δικαίου και κατά βάση είναι λογικό. Υπάρχουν όμως και κάποιοι περιορισμοί διότι μία τυφλή προσήλωση σε αρχές μπορεί να οδηγήσει σε παραπλάνηση. Όταν μία επανόρθωση προκαλεί σημαντικά μεγαλύτερη ζημία από εκείνη που μπορεί να αποκαταστήσει, τότε είναι πιο συνετό να αναζητήσουμε άλλες δυνατότητες για να αντισταθμιστεί. Αυτό ακριβώς συμβαίνει με τις περιβόητες αξιώσεις περί αποζημιώσεων που διατυπώνονται απέναντι στη Γερμανία τα τελευταία χρόνια”.

Σύμφωνα με το δημοσίευμα, “τελευταία γίνονται παρόμοιες σκέψεις και στις χώρες της Βαλτικής και αν η Γερμανία υποχωρήσει εδώ, τότε πολύ σύντομα θα ακολουθήσουν και οι υπόλοιπες χώρες που είχαν καταληφθεί από τη Βέρμαχτ στον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο”. Ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι “καλώς έκανε η δυτική πολιτική να αποφύγει επί δεκαετίες το ζήτημα της καταβολής επανορθώσεων σε κράτη (σε αντίθεση με τις αξιώσεις μεμονωμένων ατόμων). Γιατί παρόμοιες αξιώσεις δεν θα επέλυαν προβλήματα αλλά θα δημιουργούσαν καινούργια. Αυτό οφείλεται κυρίως στον διπλό χαρακτήρα των αποζημιώσεων: το ζητούμενο είναι από τη μία πλευρά η αποκατάσταση συγκεκριμένης ζημίας επί των περιουσιακών στοιχείων αλλά από την άλλη πλευρά και η ταπείνωση του αντιπάλου. Όταν το 1871 ο Όττο φον Μπίσμαρκ όριζε τις αποζημιώσεις που όφειλε να καταβάλει η ηττημένη Γαλλία στο νέο Γερμανικό Ράιχ, στην πραγματικότητα δεν συνέτρεχε λόγος αποζημίωσης, δεδομένου ότι σχεδόν ολόκληρη η εκστρατεία είχε λάβει χώρα στη γαλλική επικράτεια. Παρά ταύτα ο αυτοκράτορας του Ράιχ καθόρισε ποσό παρεμφερές με εκείνο που είχε επιβάλει ο Ναπολέων στην Πρωσία το 1807: 120% του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού. Έτσι προέκυψε το ποσό των πέντε δισεκατομμυρίων χρυσών φράγκων, το οποίο αναγκάστηκε να πληρώνει η Γαλλία μέχρι το 1874. Και αυτό παρότι ο Μπίσμαρκ γνώριζε την καταστρεπτική επίδραση των αποζημιώσεων. Γι αυτό, συναινώντας στην Ειρήνη της Πράγας με την Αυστρία, δεν είχε απαιτήσει παρά μία συμβολική αποζημίωση”.

Οι αποζημιώσεις και η συνεχής αντιπαράθεση Γαλλίας-Γερμανίας

“Αντιθέτως, η αναγκαστική πληρωμή πέντε εκατομμυρίων χρυσών φράγκων, δηλαδή 1.450 τόνων χρυσού, σε σύντομο χρονικό διάστημα, επέτεινε τη γαλλο-γερμανική εχθρότητα, όπως άλλωστε και η προσάρτηση της Αλσατίας και της Λωραίνης. Αυτή η διαμάχη σημάδεψε την Ευρώπη στα επόμενα σαράντα χρόνια και ήταν ένας από τους λόγους για τον επόμενο πόλεμο, το 1914. Για να αποπληρώσει τις αποζημιώσεις η Γαλλία εξέδωσε ομόλογο, το οποίο αγόραζαν Γάλλοι πολίτες και επιχειρήσεις. Κατ’ αυτόν τον τρόπο σημαντικό μέρος των κρατικών εσόδων διοχετευόταν επί δεκαετίες στην καταβολή αποζημιώσεων. Η πληγή δεν έμελλε να επουλωθεί. Από την άλλη πλευρά η Γερμανία δεν ωφελήθηκε ιδιαίτερα από τις αποζημιώσεις: μπορεί οι απρόσμενες οικονομικές εισροές να έδωσαν ώθηση στην εσωτερική ζήτηση, αλλά οδήγησαν και σε υπερθέρμανση της οικονομίας με αποτέλεσμα το κραχ του 1873. Μετά από τον επόμενο πόλεμο πολλοί Γάλλοι ήθελαν να πάρουν τη ρεβάνς. Κι έτσι το 1919 ζητήθηκαν από τη Γερμανία εν μέρει αστρονομικές αποζημιώσεις που έφταναν τα 840 δισεκατομμύρια χρυσά μάρκα, δηλαδή 17 φορές το ΑΕΠ της Γερμανίας πριν από τον πόλεμο. Οικονομολόγοι και πολιτικοί θεωρούσαν πιο ρεαλιστική την άμεση καταβολή πέντε δισεκατομμυρίων

χρυσών μάρκων και στη συνέχεια,μία επιπλέον δόση ενός δισεκατομμυρίου ετησίως. Αλλά δεν εισακούστηκαν. Οι αξιώσεις αποζημιώσεων έφτασαν τα 132 δισεκατομμύρια χρυσά μάρκα".

Επιστρέφοντας στη σημερινή πραγματικότητα ο αρθρογράφος επισημαίνει: "Νέος πόλεμος ελπίζουμε πως δεν επίκειται στην Ευρώπη, ούτε λόγω των αξιώσεων που προβάλλουν η Πολωνία και η Ελλάδα. Αλλά το ευρώ και η ΕΕ σίγουρα θα διαλύονταν, σε περίπτωση που αυτές οι δύο χώρες μπλόκαραν τη λήψη αποφάσεων στις Βρυξέλλες εως ότου η Γερμανία αναγνωρίσει την υποτιθέμενη υποχρεώση καταβολής αποζημιώσεων. Παράλληλα θα προκαλούνταν νέα στερεότυπα με επακόλουθο τη δραματική γιγάντωση του εθνικισμού. Προφανώς μία κλιμάκωση της αντιπαράθεσης θα προκαλούσε σοβαρό πλήγμα στον ελληνικό τουρισμό καθώς οι Γερμανοί ανήκουν στους πιο σημαντικούς πελάτες. Παράλληλα θα στέρευαν ουσιαστικά και οι ελληνικές εξαγωγές προς τη Γερμανία. Εργαζόμενοι από την Πολωνία δεν θα ήταν πλέον καλοδεχούμενοι εδώ και θα έχαναν ευκαιρίες για να βγάλουν πολλά χρήματα. Και όλα αυτά χωρίς να έχει καταβληθεί ούτε ένα ευρώ εν είδη αποζημίωσης".

Die Welt/ Deutsche Welle